SZOBORPARKŐR

Jolsvai András

A negyvenegyedik

Október huszonhetedikén a Szabadság téren felavatták George W. H. Bush egész alakos szobrát. Őszintén szólva egy kicsit már aggódtam, mert eredetileg október 23-i avatásról volt szó, az azonban a járványhelyzet miatt elmaradt, de aztán nem az jött, hogy majd avatunk holnapután kiskedden, hanem a teljes szélcsend, a hallgatás, aztán négy nappal az eredeti dátum után mégis megtörtént az avatás, éppoly váratlanul és zártkörűen, mint amilyen nagyszabásúan, nyílván a vírusadatok látványos romlása okán.

Van ebben néhány megmagyarázhatatlan elem, ugye?

Egyébként is valami különös köd üli meg ezt a történetet, az Amerikai Egyesült Államok negyvenegyedik elnökének budapesti szoborrá nemesülésének történetét. Már néhány év előtt, amikor megjelent nálunk a róla szóló könyv, híre terjedt, hogy szobrot is kap hozzá, s hogy a könyvbemutatóra és szoborállításra maga is átugrik majd Pestre. (Ő volt az egyetlen olyan amerikai elnök, aki hivatali ideje alatt Magyarországra

látogatott – mégpedig kétszer is. És ha már erre indultunk, áruljuk el – merthogy a képzőművészeti kritika mellett fontos feladatunknak tekintjük a magas szintű ismeretterjesztést is – hogy hivatali ideje lejárta után viszont több amerikai elnök is tiszteletét tette nálunk, Theodore Roosevelt például Mikszáth Kálmánnal is találkozott, s elárulta neki, hogy a Noszty fiú esete az egyik kedvenc könyve, Carter pedig saját kezűleg segített felépíteni egy jótékonysági szervezet keretében egy faházat, amely azonban távozta másnapján, mindenki őszinte sajnálatára, összedőlt.) A jó öreg Bokor bácsi azonban állítólag sokallta az effajta megtiszteltetést, mondván, élő embernek mégse illendő szobrot állítani, úgyhogy a terv – ha volt egyáltalán – dugába dőlt, s végül az exelnök se jött Pestre, előrehaladott korára való hivatkozással.

No de bármennyit haladott is előre az a kor, kilencvennégy boldog év után csak elmetszették a párkák George Herbert Bush életének fonalát is, így aztán az egyik akadály tényleg elhárult a szobor-irányú megtiszteltetés elől. Ebből következően nem hatott a meglepetés erejével, amikor az USA nagykövete és a magyar kancellária-miniszter ez év szeptember 6-án közös közlemény-ben jelentette be, Bush szobrot kap a Szabadság téren, s a felavatására október 23-án kerül majd sor. Vagyis mégis: a bejelentés és az avatás közötti rövid idő azt sejtette, hogy a tervezés sokkal

korábbi időkre nyúlhat vissza, hogy már minden készen van, csak a pontot kell feltenni az i-re. (Pont ott.) Ez meglepő eljárásmód ebben a műfajban, általában az a szokás, hogy négy-öt évvel a tervezett esemény előtt jön a bejelentés, aztán a pályázat, zsűrizés, aztán az alkotás ideje, aztán elfogy a pénz vagy nem is volt, aztán csúszik az egész projekt egy-két évet, ami akkor kínos igazán, ha valami kerek évfordulót kellene megünnepelni, aztán módosulnak a tervek, lovas szoborból csak a ló marad vagy fordítva, szoborcsoportok árva mellszoborrá szilfidülnek, tudnék mesélni. Ehhez képest itt minden lezajlott (vagy lezajlani látszott) másfél hónap alatt, igaz, nem kellett lacafacázni, nem volt pályázat, zsűrizés, kutyafüle, viszont volt pénz, és nyilván volt egy-két kész szobor-terv a művész tarsolyában, csak bronzba kellett önteni a saját műhelyében. (Ez mind csak tréfa, persze, de tréfának is túl erős, azaz gyors: a valóság nyilván az, hogy a háttérben már minden lezajlott, és a rövidesen távozó követ, aki feltűnően jó viszonyt ápolt a jelenlegi rezsimmel, valahogy kiharcolta, hogy még ő avathasson – megosztva a magyar miniszterelnökkel – ne az utódja.)

Az avatáson megtudhattuk, hogy Bush kiemelkedő képességű elnök volt, a magyarok nagy barátja, és fél kézzel végzett a gonosz birodalmával. Sok mindent megtudhattunk magunkról is, szabadságszerető, bátor, ka-

rakán egy nép vagyunk, amikor választani kell, hogy rabok legyünk-e vagy szabadok, mindig az utóbbit választjuk, más kérdés, hogy nem mindig vagyunk megkérdezve. Akárhogy is, megérdemelnénk mi is egy magunkat ábrázoló szobrot ott a Szabadság téren. (Úgyis van ott már minden, mint a búcsúban.)

Mármost magáról a műalkotásról túl sok mondanivalónk nincs, egy elegáns, idős férfit ábrázol, öltönyöset, ilyenek a mai amerikai elnökök. Máté István keze nyilván meg volt kötve, igaz, ő maga kötötte meg: a műnek harmonizálnia kellett méretben, hangulatban, a téren álló másik amerikai elnökkel, e nemben a negyvenedikkel, Ronald Reagan- nel. Mit mondjak, harmonizál.

A kézmozdulata, ha jól értem, a modell ama híres pillanatára hajaz, amikor az esőben (89. június) eltépte előre megírt beszédét, és fejből mondott néhány kedves szót. Kis nép vagyunk, nekünk egy ilyen apró gesztus elég, hogy a szívünkbe zárjunk valakit.

Fotó: Tanyi Adrienne

Névjegy: George H. W. Bush. Szabadság tér.
Alkotó: Máté István.
Felállítva 2020. október 27.